

Deutsche Bibliothek

18

Carte à la Reine

Paris 9 June 84.

Dele la Cerdanya.

~~Te dir~~ ^{fa dir} ~~estich~~ prestant en escrivre aquestes ratlles,
y, confeso als fets transparents, si deixo parlar mes temps acabat
per no empar cap ~~cap~~ carta a la Península. ^{destinat} ~~estich~~ ^{successor} ~~estich~~
exactament lo que ocuaria a cent diplomatics ~~estich~~ ^{destinat} ~~estich~~ ^{successor} ~~estich~~
representar son soberà a la cort de Anglaterra, ab encarech
especial de fer estudis sobre 'l pravi. — Ales vuyt dias de
octubre en ~~oct~~ ^{London}, deya 'l diplomatic, hauria ~~est~~ un llibre:
als vuyt mesos no 'n sentu ab animus de escrivre ni
una carta. — No 's pot escrivre mes que o 'fent recollar
primeres impressions. — O després de dipenir estudis anteriors,

comprobat per la experiència. Lo deus es perdre 'l temps.

Im non viatje a Lerdeng ^{m'animava} ~~per~~ 'l propoi'st del de

veure si quedavan encara algunes reminiscències de la
antiga dominació catalana; no podia, certament, esperar
que a través del rífel transcorregut se mantinguessen ^{vivats} ~~alguns~~
nostres tradicions, nostres costums, la mateixa llengua que
hi portàvem los atents coloms emparats per Pere del Banya-
let. Per això' desde 'l moment de mon desembarcament estich

maripant de sorpresa en sorpresa, confós al ferme
censar de la realitat de un poble per lo qual no semblava
haver ~~transcorregut~~ ^{transcorregut} ~~ocorregut~~ los acontecimientos que fa mes
de cent cinquanta anys lo portegueren al ~~estada~~ domini

de la ~~cara~~ antiga cara de Chicago! X Aleshores quedem encara les
escults als barcos catalans, que com preuhets tipus
de conquesta noies predigarien en tot terra, igualment
~~a~~ aquells barons marins portuguesos que en les epopees
region del ~~Africa y etia~~ ^{Africa y etia} arriben davant les guines de son reialme
com ~~la~~ ^{partie} inequívoc de tot pat per ~~s'acabaria~~. Ara
s'aixecan les velles fortesses, un dia beluants insignificants ardent
s'estrellen la fura de jursans i gemerats. Des ~~vols~~ artilers catals,
~~fot~~ ~~separat~~ quedem encara en peu: les roques muralles
no foren abatudes! Fin eis signe exterior i d'interior de
la propia nacionalitat, lo triomf, ha escapat a la
lley eterna de mutació i que s'entén sempre haver

à notre nation.

Notre ~~littérature~~ ^{littérature}. De Port Tovar à Coler, de
Benavente al cap Teulada, culverio a tota la gent la barre-
kina catalana.

Pero lo me ^{el} regrenent ~~et~~ que s'ha conservat la llengua
nativa, contra la qual rei pogueren ni la influència ^{espanyola} ~~catala~~
~~llena~~ ^{en} la época de la ~~don~~ unió, ni lo cambi que en la
manera de veu del poble ~~de~~ ^{de} ~~prosta~~ ^{prosta} mes tant a l'enderga la
dominació de la cara de sobeyra. Ho catala' es avuy ogm'
un idioma viu, que parlem milers de habitants: ^{milers} ~~milers~~ ^{millers}
conegut en centes comencos, com ^{Alguer} ~~Alguer~~ ^{Alguer} ~~Alguer~~ ^{Alguer}
un caudal considerable de parlers als seus dialectes populars
mats en la illa. La fa alguns anys, alla per los de 1866 o 1867, los

6
documents de gran valor històric. Nos pedras, las inscripcions,
los lapidas, feren mal tractadas fins a ultimar ~~com~~ comuns
materials en las reedificacions del passat y present sigle. Los
papers, esperen en gorfes y armaris que una prima dona
los lliuri pera sempre de la pols y del olvid.

Es un vell ofimac en abstrus que no s'hoja fets alguns
~~estats~~ anys en lo camí de la reconstitució històrica.

~~El manifest del present sigle~~
y literatura de la Catalunya. Ha finta o' guarenta anys, ~~afers~~

des o' fets entusiastes de los vells granderos de la terra anaren
recullint los monuments que esperen per ella's vegar y
fundaren lo Museo y la Biblioteca de Coller, ahont centenent

S'atoraran objectes importantíssims per a ^{la} nostra l'estudi de l'ar-
tista, desde les primeres immigracions orientals que pujaren
de la Líbia. Però la fe de aquelles gentes era massa cega
y ^{son} ~~de~~ enterrament massa bullicios perquè fos totist. L'arbor dels neofits,
en ciència com en política, espany avant en moltes ocasions: en
moltes altres per degradació perjudica la causa a qual s'espera
se consagra. Los bons artíficers catalans se feo treballen
~~per~~ als un període foch de sa història, als un present que
cosina desde la invasió musulmana fins a la ^{conquesta} ~~dominació~~ d'
^{taurins} justiat d'eliberació, y de septe presentaren una memòria de
cantos y documents del tiple XI que no solamente il·lustraren
l'història varda de mit anys enrera, sino que daban nova

8
Mun sobre la formació de les llengües ^{modernes, en l'element que} ~~actuals~~ ^{actuals} a llatina
se perdia als barrocas comunicacions del Imperi de Espanya.

Per desgracia ~~del~~ aquells documents, coneguts en to-
men científich veip lo nom de Pergamini de Ruben, careixen
de autenticitat, ~~sent~~, als tota evidència, ~~del~~ obra de moderns
pobres que explotaren a una la caixa del Govern italià
y la credulitat dels novells arqueòlegs de Catalunya. Ales desconfiança
del fons que existia en la Biblioteca-Museo de la vila, quedant
encara en ella importants elements de estudi, reunits
poca que vinga a treballar sobre ells. ~~Per~~ quant s'interessen
per los fets y gestos de la vida passada a través lo curs de la
occidental història.

He mencionat també les arxives, y d'elles podríem per
ara. ^{desar de} ~~desar de~~ és evident, per lo qual les materies que
hem can no sent fàcilment aprofitables. Lo arxí meu sembla per
moltos, catalans, ja que ~~no~~ la gran majoria de documents
sont que s'conservan entre redactors en nostra llengua y
s' ~~refereixen~~ relacionan als epòcas de la història
nativa ~~patrimoni~~. y truch lo presentiment de que l'esforç individual
que hi faga aquestos a son arxí que hi té, com jo, ^{podria} ~~de~~ temps
y molta feyna ~~havia de~~ ^{havia de} ocupar-se'n, no produirà los resultats que
~~desitjant~~ ^{desitjant} ~~en~~ ^{en} ~~lo~~ ^{lo} gran benèficiament de
sentir an grans se interessen en lo gran benèficiament de
la vella llengua patria

Una excepció hi ha que notem en lo que s' refereix al
 càrrec oficial de Celles, ahont lo talí professor Llatini ha fet
 treball de grandíssima importància. La classificació dels docu-
 ments allí fets és completa: ^{1on} ordre, perfecte fins als
 punts d' haver-ne restaurat molts ^{per} igual conservació depara-
 bastant que sentir. Els fells en aquest establiment que un
 català ~~estudia~~ de tota la part política viua a dintre
 de quanta valia lo ~~tr~~ tresor que tenia.

Doni donchs difusió, dintre la idea de Catalunya, agostar l'entusiasme
 de la influència catalana que m'he proposat fer, i però
 al començar la tasca m' anima la idea de que veig
 per terra descomulgada i que téra' nos per nosaltres lo

convenement de tot lo propri que encara queda per
agui. Altres vindran ^a ~~per~~ seguir la obra, que jo deixaré
fent acompanya com paga, ja que la bona voluntat me
robora y per ella he de trobar agui mateix actius
e intelligents col·laboradors,

Éduard Roda

València 9 de Juny de 1987.